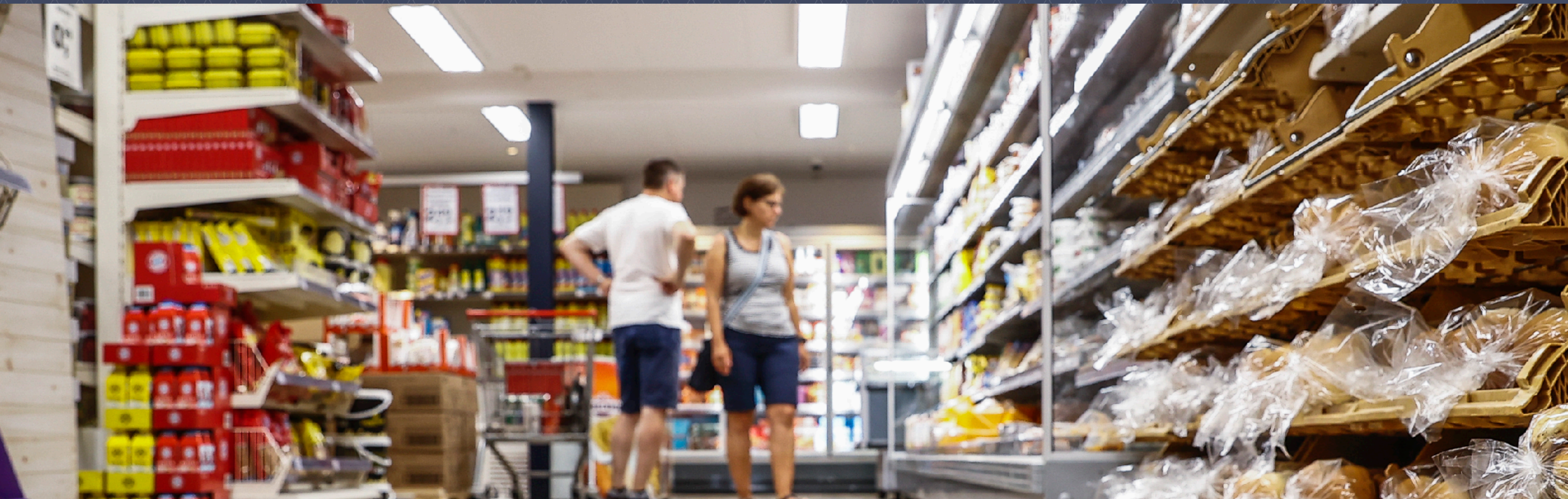

1V Opiniepanel Rapport

Onderzoek Prinsjesdag 2020: Economie en huishoudens

14-9-2020

Auteur: Petra Klapwijk

Samenvatting

Bijna niemand denkt dat koopkracht volgend jaar verbetert

Als het om de eigen portemonnee gaat, zijn de verwachtingen voor 2021 laag. 87 procent denkt er niet op vooruit te gaan, blijkt uit ons Prinsjesdagonderzoek. En dat terwijl het CPB een stijging van de koopkracht voor iedereen voorziet.

De verwachting van de mensen in het land is negatiever dan die van het CPB en het kabinet. In de uitgelekte stukken van Prinsjesdag is een gemiddelde stijging van de koopkracht voor alle Nederlanders met 0,8 procent berekend. Maar slechts 11 procent van de deelnemers gelooft dat ze er volgend jaar ook daadwerkelijk op vooruit gaan. De rest verwacht dat hun financiële situatie hetzelfde blijft (44 procent) of verslechtert (43 procent). Vooral mensen met een kleine beurs en ondernemers zien het somber in.

Onzekerheid over corona bepalend

Het kabinet gaat er met dit perspectief vanuit dat we niet opnieuw in een lockdown terechtkomen, anders kunnen de cijfers anders uitvallen. Driekwart van de deelnemers (64 procent) verwacht juist wel een tweede coronagolf. De meeste ondervraagden houden hier al rekening mee in de manier waarop ze naar hun financiën kijken. Door alle onzekerheid denken ze dat ze niet op extra inkomsten kunnen rekenen, terwijl de kosten blijven stijgen, zoals bijvoorbeeld die van huur en zorgpremie.

Mensen met een vaste baan maken zich het minst zorgen over hun financiële situatie. "Als chauffeur blijft er wel werk. Als de prijzen niet teveel stijgen dan redden we het", zegt een deelnemer. Desnoods passen ze zich een beetje aan: "We gaan gewoon wat zuiniger leven, af en toe de supermarkten langsfietsen voor aanbiedingen. Dan kunnen we ook nog leuke dingen doen."

Geen geld voor nieuwe koelkast

Maar de groepen die het financieel al moeilijk hebben en mensen zonder een vaste baan kijken met zorg naar de toekomst. Het gaat dan vooral om mensen met lagere inkomens, arbeidsongeschikte mensen en gepensioneerden. Zij verwachten vaker dan gemiddeld dat zij er in 2021 (verder) op achteruit gaan.

Hun zorgen zien we bijna ieder jaar met Prinsjesdag terugkomen. "Wanneer bij mij iets kapot gaat, heb ik geen geld om een wasmachine of koelkast te kopen. Mijn koelkast is van 1993 dus ik houd mijn hart vast."

Door corona getroffen

Daarnaast zijn er dit jaar groepen bijgekomen die specifiek door corona getroffen zijn. Ondernemers met en zonder personeel en mensen die door corona hun baan zijn kwijtgeraakt vrezen dat ze het in 2021 met minder geld moeten doen.

Het is crisis, maar we kunnen tegen een stootje

"Ik heb nog een derde van mijn klanten over. Dus veel te weinig cashflow om alle rekeningen op tijd te kunnen betalen. Ik heb de huur niet kunnen betalen en ik sta op het punt mijn auto voor 3000 te verkopen. Dat is alles wat ik heb", aldus een zzp'er.

Pessimisme over economie

De meeste deelnemers (57 procent) verwachten dat de economische situatie van Nederland de komende maanden zal verslechteren. Zolang de coronacrisis voortduurt, zullen bedrijven blijven omvallen en meer mensen werkloos worden, is de gedachte. Dit cijfer is ongeveer even hoog als ten tijde van de laatste economische crisis in de jaren 2011-2012.

Toch lijken we ook een beetje te wennen aan de nieuwe corona realiteit. In april 2020, de eerste maand van de lockdown, verwachtte nog 84 procent dat het slechter zou gaan met de Nederlandse economie. Dat pessimisme is inmiddels dus wat gezakt. We zijn nu iets minder negatief.

'Door de zure appel heen bijten'

Nu we de eerste schok te boven zijn, kunnen sommige panelleden de coronacrisis een beetje relativiseren. Iemand schrijft: "We hebben het in Nederland zo goed in vergelijking met andere landen. We kunnen best tegen een stootje. Als we maar goed op de zwakkeren blijven letten."

Volhouden tot vaccin

Ook lijkt er wat meer vertrouwen in het feit dat we er op termijn wel weer bovenop komen: "Even door de zure appel heen bijten en wachten op een vaccin. Daarna gaat vast snel weer beter, we zijn een hardwerkend volkje."

Vragenlijst en uitslagen

Hoe staat de Nederlandse economie er volgens jou op dit moment voor?

Heel goed: 1%
Redelijk goed: 18%
Niet goed en niet slecht: 36%
Redelijk slecht: 35%
Heel slecht: 8%
Weet niet / geen mening: 2%

Verwacht je dat de economische situatie van Nederland de komende 6 maanden beter of slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

Veel beter: 1%
Beter: 9%
Ongeveer hetzelfde: 31%
Slechter: 48%
Veel slechter: 9%
Weet niet / geen mening: 2%

In hoeverre maak je je zorgen om de gevolgen van de coronacrisis voor de Nederlandse economie?

Veel zorgen: 14%
Redelijk veel zorgen: 52%
Niet zoveel zorgen: 30%
Helemaal geen zorgen: 2%
Weet niet / geen mening: 2%

Zorgen over economie

**Maak de volgende zin af:
Door de coronacrisis zal de kloof tussen arm en rijk in Nederland...**

... groter worden: 80%
... ongeveer hetzelfde blijven: 15%
... kleiner worden: 1%
Weet niet / geen mening: 4%

Het kabinet moet zijn aandacht verdelen tussen het stoppen van het coronavirus en de economische problemen.

**Wat vind je van de huidige balans tussen deze twee elementen?
Kies hieronder de stelling waar je het het meeste eens bent.**

Het kabinet heeft nu een balans gevonden tussen het stoppen van het coronavirus en de economische problemen: 36%
Het kabinet richt zich nu te veel op het stoppen van het coronavirus en te weinig op de economische problemen: 34%
Het kabinet richt zich nu te weinig op het stoppen van het coronavirus en te veel op de economische problemen: 17%
Weet niet / geen mening: 13%

Huishoudens in de coronacrisis

Hoe staat jouw eigen huishouden er volgens jou op dit moment financieel voor?

Heel goed: 13%
Redelijk goed: 42%
Niet goed en niet slecht: 32%
Redelijk slecht: 9%
Heel slecht: 3%
Weet niet / geen mening: 1%

Welke van de onderstaande situaties is nu het meest van toepassing op het maandelijkse inkomen van jouw huishouden?

Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd veel geld over: 16%
Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd een beetje over: 50%
Ik kan net rondkomen: 26%
Ik heb niet voldoende geld om rond te komen: 7%
Weet niet / geen opgave: 1%

Is de financiële situatie van je eigen huishouden beter of slechter geworden door de coronacrisis of is die ongeveer hetzelfde gebleven?

Veel beter: -%
Beter: 4%
Ongeveer hetzelfde: 71%
Slechter: 19%
Veel slechter: 5%
Weet niet / geen mening: 1%

Bijna helft verwacht minder koopkracht

Het kabinet verwacht in 2021 vooralsnog een economische groei van 3,5%. De werkloosheid loopt verder op, maar gemiddeld stijgt de koopkracht van Nederlanders met 0,8 procent. Werkenden (1,2%) gaan er het meest op vooruit. Ook de koopkracht van uitkeringsgerechtigden (+ 0,5%) en gepensioneerden (+0,4%) stijgt. Het kabinet gaat er met deze cijfers wel vanuit dat Nederland niet opnieuw geheel of gedeeltelijk in lockdown hoeft. Als er wel weer lockdown-maatregelen komen, kunnen de cijfers anders uitvallen.

Als je kijkt naar je eigen situatie, welke van de onderstaande uitspraken is op jouw situatie van toepassing?

Ik verwacht er in 2021 financieel op vooruit te gaan: 11%
Ik verwacht er in 2021 financieel niet op vooruit, maar ook niet op achteruit te gaan: 44%
Ik verwacht er in 2021 financieel op achteruit te gaan: 43%
Weet niet / geen mening 2%

Een op de drie verwacht financiële problemen door corona

Heb jij op dit moment financiële problemen door de coronacrisis of niet?

Geen financiële problemen: 76%
Een beetje financiële problemen: 17%
Grote financiële problemen: 3%
Weet niet / geen mening: 4%

In hoeverre verwacht je de komende maanden (verder) in de financiële problemen te komen door de coronacrisis of verwacht je geen financiële problemen?

Ik verwacht geen financiële problemen: 63%
Ik verwacht een beetje financiële problemen: 23%
Ik verwacht een grote financiële problemen: 7%
Weet niet / geen mening: 7%

Minder geld naar kleding en make up

We zijn benieuwd of de coronacrisis invloed heeft op jouw uitgaven of niet.

Geef je over het algemeen meer of minder geld uit dan voor de coronacrisis of ongeveer evenveel?

Geef je nu over het algemeen meer of minder geld uit dan voor de coronacrisis of ongeveer evenveel?

Meer: 10%
Ongeveer evenveel: 52%
Minder: 38%
Weet niet / geen mening: -%

We willen nu weten waar je tijdens de coronacrisis juist wel of juist geen geld aan uitgeeft. Zijn één of meerdere van de onderstaande situaties op jou van toepassing of niet? Je kunt meerdere antwoorden geven.

Ik koop minder kleding: 50%
Ik geef minder geld uit aan verzorgingsproducten, make up: 24%
Ik stel de aankoop van telefoon, tv, tablet of computer uit: 23%
Ik besteed minder geld aan boodschappen: 20%
Ik stel de aankoop van grote huishoudelijke apparaten (bv wasmachine, koelkast) uit: 17%

Verdeeldheid over derde steunpakket kabinet

Derde steunpakket kabinet

Het kabinet kwam eind augustus met een derde coronasteunpakket voor ondernemers en werkenden van 11 miljard euro tot de zomer van 2021. De meeste regelingen uit de eerste twee steunpakketten, zoals loonsteun voor bedrijven (NOW) en inkomenscompensatie voor zzp'ers (TOZO), blijven bestaan. Wel wil het kabinet de regelingen versoberen en hogere eisen stellen. Omdat we in een economische recessie zitten kunnen we bedrijven die geen toekomst hebben niet blijven ondersteunen, zo is de gedachte. Er komt extra geld voor omscholing en hulp bij het zoeken naar een nieuwe baan.

Vakbonden en bedrijven zijn kritisch omdat ze bang zijn dat de steun te snel wordt afgebouwd, waardoor veel mensen hun baan zullen verliezen en onnodig veel bedrijven omvallen.

Ben je over het algemeen positief of negatief over het derde coronasteunpakket?

Heel positief: 5%
Redelijk positief: 42%
Redelijk negatief: 17%
Heel negatief: 8%
Weet niet / geen mening: 28%

Woningmarkt verslechtert

Woningmarkt

We stellen je nu enkele vragen over de woningmarkt.

Verwacht je dat de situatie op de Nederlandse woningmarkt de komende zes maanden beter of slechter gaat worden of ongeveer hetzelfde blijft?

Veel beter: 1%
Beter: 9%
Ongeveer hetzelfde: 31%
Slechter: 48%
Veel slechter: 9%
Weet niet / geen mening: 2%

Bijna helft vindt Nationaal Groeifonds goede zaak...

Nationaal Groeifonds

Het kabinet presenteerde deze week het Nationaal Groeifonds. Met dit investeringsfonds kan in totaal 20 miljard euro worden geleend voor investeringen op lange termijn. Het is bedoeld voor projecten die bijdragen aan economische groei en aan het halen van de klimaatdoelen van Parijs. Het fonds wordt ook wel het 'Wopke-Wiebesfonds', naar de betrokken ministers, genoemd.

Het kabinet moet dit geld lenen, wat nu voordelig is door de lage rente. Wel loopt de staatsschuld daardoor op korte termijn op. Voorstanders vinden het hard nodig dat er extra geld komt voor infrastructuur, energietransitie en kennisontwikkeling. Critici vinden het plan te weinig concreet en willen meer inzet op het vergroenen van de economie.

Vind je het een goede of een slechte zaak dat het kabinet met dit investeringsfonds komt?

Goede zaak: 45%

Slechte zaak: 21%

Weet niet / geen mening: 34%

... maar ook veel onduidelijkheid

Aanvankelijk zou het kabinet 50 tot 100 miljard vrijmaken voor het fonds. Maar het geld dat niet meteen werd geïnvesteerd, zou tijdelijk in een beleggingsfonds moeten. Het beleggen van zoveel geld vonden ambtenaren te risicovol. Critici vinden het juist jammer dat er nu minder projecten gefinancierd kunnen worden.

Ben je het eens of oneens met de volgende stelling:

'Ik had liever gezien dat er meer dan 20 miljard beschikbaar was in het Nationaal Groeifonds.'

Eens: 21%

Oneens: 33%

Weet niet / geen mening: 46%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek, gehouden van 7 tot 11 september 2020, deden 24.770 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Petra Klapwijk petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-za 18:15 uur, NPO1)

